

SAMENVATTING LEIDRAAD 2022

Ingelvel bij: *Leidraad voor juridische auteurs. Verwijzen naar literatuur, regelgeving en jurisprudentie in voetnoten en literatuurlijst*, Deventer: Wolters Kluwer 2022.

Verwijzingen naar literatuur (zie hoofdstukken 1 en 2)

Hieronder wordt voor tijdschriftartikelen, boeken en boekbijdragen aangegeven hoe daarnaar verwezen dient te worden: *verkort in de voetnoten en volledig in de literatuurlijst*. In de voorbeelden staan steeds eerst (volledige) verwijzingen zoals deze opgenomen dienen te worden in de literatuurlijst, en daarna (verkorte) verwijzingen zoals die opgenomen dienen te worden in voetnoten.

In een voetnoot verwijst men naar het exacte onderdeel- of paginanummer (tenzij de verwijzing van algemene aard is). Bij verwijzing naar een bepaalde paragraaf wordt na het jaartal toegevoegd 'par. ...'. Als het werk geen doorlopend genummerde paragrafen heeft, wordt na het jaartal toegevoegd: 'p. ...'. En in geval van een artikelsgewijs commentaar: 'art. ...' + afkorting regeling, gevolgd door 'aant. ...'.

De verkorte verwijzing (uiteraard zonder onderdeel- of paginanummer), wordt als opschrift gebruikt in de literatuurlijst.

Artikelen in tijdschriften (zie 1.4.3 en 2.5)

In de verkorte verwijzing (in de voetnoten): achternaam auteur en jaartal + paragraaf- of paginanummer(s).

In de literatuurlijst is de volgorde in de volledige verwijzing naar een tijdschriftartikel:

- voorletters auteur, achternaam auteur, komma;
- titel van artikel (tussen enkele aanhalingstekens en begonnen met een hoofdletter), komma;
- naam van tijdschrift (cursief en vaak afgekort);
- jaartal (gevolgd door een schuine streep als er een publicatienummer is, en dat nummer dan direct na de schuine streep), komma;
- beginpagina-eindpagina, punt.

Voorbeelden in literatuurlijst:

Hugenholz 2018

P.B. Hugenholtz, 'De naburige rechten hebben hun tijd gehad', *AMf* 2018, p. 243-244.

Vroege 2022

B. Vroege, 'De EU als wapenleverancier. De Europese Vredesfaciliteit in context', *NJB* 2022/686, p. 808-814.

Voorbeelden in voetnoten:

1. Vroege 2022, par. 2.
2. Hugenholz 2018, p. 244.

Boeken (zie 1.4.1 en 2.4.1)

In de verkorte verwijzing (in de voetnoten): auteursachternaam en jaartal + paragraaf- of paginanummer(s).

In de literatuurlijst is de volgorde in de volledige verwijzing naar een boek:

- voorletters auteur, achternaam auteur, komma;
- titel van boek (cursief en begonnen met een hoofdletter), komma;
- plaatsnaam, dubbele punt;
- naam uitgever;
- jaartal, punt.

Subtitels behoren tot de titel, worden door een punt gescheiden van de hoofdtitel en beginnen met een hoofdletter. Een serienaam (of andere aanvullende informatie) kan eventueel tussen haakjes, niet cursief, achter de titel gezet worden.

Voorbeelden in literatuurlijst:

Voorbeeld 1 auteur:

Botman 2015

M. Botman, *De Dienstenrichtlijn in Nederland. De gevolgen van richtlijn 2006/123/EG voor de nationale rechtsorde vanuit Europees perspectief*, Den Haag: Boom juridisch 2015.

Voorbeeld 2 auteurs:

Van Drongelen & Hofsteenge 2022

J. van Drongelen & J.A. Hofsteenge, *De Arboret geschetst*, Zutphen: Uitgeverij Paris 2022.

Voorbeeld 3 auteurs:

Spruit, Chorus & Bezemer 2016

J.E. Spruit, J.M.J. Chorus & C.H. Bezemer, *Libri feudorum* (Corpus Iuris Civilis. Tekst en vertaling, deel XII Addendum), Amsterdam: Amsterdam University Press 2016.

Voorbeeld meer dan 3 auteurs:

De Meij e.a. 2000

J.M. de Meij e.a., *Uitingsvrijheid. De vrije informatiestroom in grondwettelijk perspectief*, Amsterdam: Otto Cramwinckel Uitgever 2000.

Voorbeeld geen auteursvermelding (rapport, nota):

Ongekend onrecht 2020

Ongekend onrecht (Verslag Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag), bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35510, nr. 2.

Voorbeelden in voetnoten:

3. Botman 2015, p. 430.
4. Van Drongelen & Hofsteenge 2022, par. 2.4.
5. Spruit, Chorus & Bezemer 2016, p. 73.
6. De Meij e.a. 2000, p. 82.
7. *Ongekend onrecht* 2020, p. 29

Bijdragen in boeken (zie 1.4.2 en 2.4.3)

In de verkorte verwijzing (in de voetnoten): auteursachternaam en jaartal + paragraaf- of paginanummer(s).

In de literatuurlijst worden in de volledige verwijzing naar een boekbijdrage zowel auteur en titel van de bijdrage genoemd als redacteur en titel van de bundel waarin die bijdrage verschenen is. De volgorde is:

- voorletters auteur, achternaam auteur, komma;
- titel van bijdrage (tussen enkele aanhalingstekens en begonnen met een hoofdletter), komma;
- 'in:';
- voorletters redacteur, achternaam redacteur, '(red.)', komma;
- *titel van bundel* (cursief en begonnen met een hoofdletter), komma;
- plaatsnaam, dubbele punt;
- naam uitgever;
- jaartal, komma;
- beginpagina-eindpagina, punt.

Voorbeeld in literatuurlijst:

Ancery 2014

A.G.F. Ancery, 'De Hoge Raad en het civiele procesrecht', in: T. Gerverdincx e.a. (red.), *Wetenschappelijk bijdragen. Bundel ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad der Nederlanden*, Den Haag: Boom juridisch 2014, p. 11-29.

Voorbeeld in voetnoot:

8. Ancery 2014, p. 23.

Handboeken en bewerkingen (zie 2.4.4)

- Zie ook: Boeken.
- In de verkorte verwijzing (in de voetnoten) komt na de naam van de oorspronkelijke auteur een schuine streep + naam van bewerker.
- Volg voor de volledige verwijzing (in de literatuurlijst) zoveel mogelijk het titelblad, want de naam van de oorspronkelijke auteur is vaak tot de titel gaan behoren en moet dan in de volledige verwijzing cursief geschreven worden; in die volledige beschrijving wordt dan alleen de bewerker als auteur vermeld.
- Verkorte verwijzingen naar de Asser-serie hebben een iets andere vorm (met na een schuine streep het randnummer van het relevante onderdeel).

Voorbeelden in literatuurlijst:

Anson/Beatson, Burrows & Cartwright 2020

J. Beatson, A. Burrows & J. Cartwright, *Anson's Law of Contract*, Oxford: Oxford University Press 2020.

Asser/Sieburgh 6-III 2018

C.H. Sieburgh, Mr. C. Assers *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht. 6. Verbintenissenrecht. Deel III. Algemeen overeenkomstenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Voorbeelden in voetnoten:

9. Anson/Beatson, Burrows & Cartwright 2020, hoofdstuk 7.
10. Asser/Sieburgh 6-III 2018/23.

Frequent (online) geactualiseerde uitgaven (zie 2.6)

- Zie ook: Boeken en Bijdragen in boeken.
- Vermeld het jaartal uitsluitend indien een in druk verschenen editie is geraadpleegd.
- Als een online versie is geraadpleegd, voeg dan toe in de volledige verwijzing: '(online)'; en noem dan in de voetnoot (indien vermeld) de auteur van het aangehaalde onderdeel, gevolgd door 'in': de (verkorte) *titel van de uitgave*, het aangehaalde onderdeel, en: '(online, bijgewerkt [datum])'.

Voorbeelden in literatuurlijst:

Cremers-Hartman, in: *Sdu Commentaar Arbeidsrecht*

E. Cremers-Hartman, commentaar op WCRM, in: A.R. Houweling, P.G. Vestering & W.A. Zondag (red.), *Sdu Commentaar Arbeidsrecht thematisch*, Den Haag: Sdu (online).

Vakstudie Omzetbelasting

A. van Doesum, G.J. Ebbeling & H.W.M. van Kesteren (red.), *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie Omzetbelasting*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

Voorbeelden in voetnoten:

11. Cremers-Hartman, in: *Sdu Commentaar Arbeidsrecht*, art. 1 en 9 WCRM (online, bijgewerkt 30 september 2021).
12. *Vakstudie Omzetbelasting*, art. 9 Wet OB 1968, aant. 2.1.4 (online, bijgewerkt 24 februari 2022).

Verwijzingen naar regelgeving en parlementaire documenten (zie hoofdstuk 3)

Verwijzingen naar artikelen van regelingen met citeertitel (zie 3.2 en 3.3)

verkort	voluit
art. 6:162 BW	artikel 162 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek
art. 2 lid 2 en 3 Gw	artikel 2, tweede en derde lid, van de Grondwet
art. 14 AOW	artikel 14 van de Algemene Ouderdomswet
art. 14 lid 1 onderdeel a AOW	artikel 14, eerste lid, onderdeel a, van de Algemene Ouderdomswet

Verwijzingen naar regelingen zonder citeertitel (vermeld altijd het jaartal van het desbetreffende publicatieblad) (zie 3.2)

- (...) KB van 26 april 2019 (*Stb.* 2019, 184) (...)
(...) artikel XIII van de wet van 24 april 2019 (*Stb.* 2019, 185) (...)
(...) de regeling van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 24 mei 2019 (*Stcrt.* 2019, 30559) (...)

Verwijzingen naar parlementaire documenten (zie 3.4)

<i>Kamerstukken II</i> 2015/16, 34442, nr. 3, p. 7	(verwijzing naar passage uit schriftelijke behandeling Tweede Kamer)
<i>Kamerstukken II</i> 1993/94-1996/97, 23761	(verwijzing naar gehele schriftelijke behandeling Tweede Kamer)
<i>Kamerstukken</i> 1993/94-1996/97, 23761	(verwijzing naar gehele schriftelijke behandeling Tweede en Eerste Kamer)
<i>Kamerstukken I</i> 2003/04, 28430, A, p. 3	(verwijzing naar passage schriftelijke behandeling Eerste Kamer)
<i>Handelingen II</i> 2003/04, nr. 82, p. 5281-5282	(verwijzing naar passage mondelinge behandeling Tweede Kamer)
<i>Handelingen II</i> 2012/13, nr. 23, item 14, p. 104	(idem, sinds 2011 met itemnummer)
<i>Aanhangsel Handelingen II</i> 2014/15, nr. 106	(verwijzing naar Kamervragen)

Verkorte verwijzingen naar Europese regelgeving (zie 3.6)

<i>regelingen vanaf 2015</i>	<i>regelingen van voor 2015</i>
Verordening (EU) 2019/631	Verordening (EU) 265/2010
Uitvoeringsverordening (EU) 2019/12	Uitvoeringsverordening (EU) 157/2010
Richtlijn (EU) 2018/167	Richtlijn 2010/23/EU
Besluit (GBVB) 2017/2315	Besluit 2010/168/GBVB
Besluit (EU) 2019/166	Besluit 2010/188/EU

Verwijzingen naar rechtspraak (zie hoofdstuk 4)

De volgorde in een verwijzing naar een rechterlijke uitspraak is:

- (afgekorte) instantienaam;
- de van de benaming deel uitmakende plaats- of gebiedsnaam (tenzij het een unieke instantie betreft);
- (eventueel tussen haakjes: kamer, vzw., pres., ktr., zittingsplaats);
- datum uitspraak (maand voluit), komma;
- bij ongepubliceerde uitspraken en bij uitspraken HvJ EU en Gerecht EU: zaaknummer, komma;
- European Case Law Identifier (ECLI);
- bij uitspraken HvJ EU en EHRM altijd (en desgewenst ook bij andere uitspraken): aan het eind cursief tussen haakjes de *roepnaam van de uitspraak of partij(en)* (partijen gescheiden door schuine streep).

Voorbeelden jurisprudentieverwijzingen:

HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162.
ABRvS (grote kamer) 24 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1356.
CRvB 10 december 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:3835.
CBb (vzw.) 14 maart 2019, ECLI:NL:CBB:2019:119.
Gem. Hof 17 april 2019, ECLI:NL:OGHACMB:2019:35.
Kamer voor het notariaat 2 juni 2015, ECLI:NL:TNOTARL:2015:37.
Rb. 's-Gravenhage (vzw.) 7 juli 2006, ECLI:NL:RBSGR:2006:AY1710.
Rb. Den Haag (zittingsplaats Amsterdam) 20 maart 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ7059.
HvJ EU 24 januari 2019, C-477/17, ECLI:EU:C:2019:60 (*Baladin*).
EHRM 24 juni 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:0624JUD005932000 (*Caroline von Hannover/Duitsland I*).

Vaak is het daarnaast nuttig om aanvullende gegevens te vermelden, zoals tijdschriftvindplaats(en) van de uitspraak (*naam van tijdschrift*, cursief en vaak afgekort, gevolgd door jaartal en hetzij schuine streep + publicatienummer, hetzij komma + 'p.' + pagina), eventuele annotatie(s), een specifieke rechtsoverweging ('r.o.') of paragraaf ('par.'), of de A-G.

Voorbeelden jurisprudentieverwijzingen met aanvullende gegevens:

HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162 (concl. A-G J. Spier), NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief.
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, r.o. 3.8, JA 2016/41, m.nt. F.P. Visser.
EHRM 24 juni 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:0624JUD005932000, NJ 2005/22, m.nt. E.J. Dommerring; *Mediaforum* 2004/27, m.nt. G.A.I. Schuijt; *NJCM-Bulletin* 2004, p. 1171, m.nt. V. de Graaf; *AB* 2005/1, m.nt. R. Nehmelman; *EHRM* 2004/79, m.nt. J.H. Gerards (*Caroline von Hannover/Duitsland I*).